U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D v právní věci žalobce: **D. C.,** zastoupený JUDr. Jiřím Hrachovcem, advokátem se sídlem Palackého 195, Rožnov pod Radhoštěm, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 31. 1. 2012, č. j. 61 Az 8/2010 - 62,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Advokátovi JUDr. Jiřímu Hrachovcovi **se** odměna ani náhrada hotových výdajů za zastupování žalobce v řízení o kasační stížnosti **nepřiznávají.**

Odůvodnění:

Žalobce podal dne 21. 10. 2009 žádost o udělení mezinárodní ochrany. Za důvod žádosti označil skutečnost, že má v ČR celou rodinu, tj. tři sestry, z nichž nejstarší je zároveň jeho adoptivní matkou, bratra a dále přítelkyni, žije zde již od roku 1998, naopak v Mongolsku nemá žádné rodinné vazby, jeho rodiče zemřeli, chce si proto legalizovat pobyt v ČR. Dále uvedl, že se obává toho, že bude v Mongolsku zatčen, neboť zde neabsolvoval základní vojenskou službu.

Rozhodnutím ze dne 20. 4. 2010, č. j. OAM-1-609/VL-18-08-2009, žalovaný žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“) neudělil.

Žalobce podal proti uvedenému rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Krajský soud v Ostravě zamítl rozsudkem ze dne 31. 1. 2012, č. j. 61 Az 8/2010 - 62.

Žalobce (stěžovatel) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, kterou opírá o důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

Stěžovatel předně namítá, že žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, neopatřil si dostatek důkazů k vydání rozhodnutí a nezjistil všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu, čímž porušil § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád (dále jen „správní řád“).

Dále stěžovatel cituje z příručky k postupům pro určování právního postavení uprchlíků UNHCR, a to pasáž týkající se subjektivní stránky obav z pronásledování a tzv. pronásledování na kumulativním základě. Uvádí, že se správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí se subjektivní složkou jeho obav z pronásledování nevypořádal, v čemž spatřuje porušení § 2, § 3 a § 68 odst. 3 správního řádu.

Stěžovatel rovněž namítá, že podmínka odůvodněného strachu z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu je v jeho případě splněna tím, že stěžovateli hrozí uvěznění za to, že nevykonal povinnou vojenskou službu ve své zemi původu. Žalovaný k této skutečnosti nepřihlédl, čímž měl porušit § 2 odst. 2 správního řádu.

Dále stěžovatel žalovanému vytýká, že řádně nezkoumal ani nezdůvodnil, zda jsou v jeho případě dány podmínky pro udělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu, čímž se měl žalovaný dopustit libovůle a porušit § 2 odst. 1 správního řádu.

Stěžovatel má rovněž za to, že pokud mu nebyl udělen azyl, měla mu být udělena doplňková ochrana podle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu. Stěžovatel v této souvislosti odkazuje na důvodovou zprávu k novele zákona o azylu č. 165/2006 Sb. a na komentář k zákonu o azylu. Žalovaný se s okolnostmi týkajícími se soukromého a rodinného života stěžovatele nevypořádal a ani je blíže nezkoumal.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí pro nedůvodnost. Pokud jde o tvrzenou obavu z uvěznění pro neabsolvování základní vojenské služby v Mongolsku, žalovaný upozorňuje na stěžovatelovu výpověď ve správním řízení, podle níž ze země odcestoval ve svých patnácti letech, tj. v době, kdy vojenské orgány ještě nezahájily se stěžovatelem odvodové řízení. Vzhledem k tomu, že stěžovatel nikdy nebyl veden jako branec, považuje správní orgán jeho tvrzení o možném uvěznění za neopodstatněné. Navíc stěžovatel dosud neměl žádné potíže spojené s touto okolností, v roce 2006 pobýval bez jakýchkoli problémů v zemi původu, aniž by mu správní orgány jakýmikoli způsobem bránily ve vstupu do země nebo naopak v odjezdu.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud se ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle tohoto ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Výklad

zákonného pojmu „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaném pod č. 933/2006 Sb. NSS. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu.*

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně.* Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.

4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně právního postavení stěžovatele.*

Nejvyšší správní soud neshledává v kasační stížnosti relevantní argumenty svědčící pro její přijatelnost.

Povinností žalovaného je žádost o udělení mezinárodní ochrany posoudit na základě skutečností, které žadatel uvede či které ve správním řízení jinak vyjdou najevo, z hlediska všech zákonných forem mezinárodní ochrany, které se k těmto skutečnostem vztahují (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2011, č. j. 5 Azs 6/2010 - 107, publikované pod č. 2289/2011 Sb. NSS). V daném případě tak žalovaný učinil a dospěl k závěru, že stěžovatelem uváděná tvrzení ani skutečnosti, které vyšly v průběhu řízení najevo, neodůvodňují udělení některé z forem mezinárodní ochrany podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona o azylu.

Stěžovatel proti tomuto závěru v prvé řadě namítá, že mu měl být udělen azyl podle § 12 písm. b) zákona o azylu z toho důvodu, že mu v případě návratu do Mongolska hrozí zatčení a uvěznění, neboť neabsolvoval základní vojenskou službu. Tuto jeho námitku ovšem shledal Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustnou, neboť ji stěžovatel neuplatnil v řízení před krajským soudem, ač tak učinit mohl. Krajský soud se k této otázce vyjádřil pouze stručně *obiter dictum*, přičemž se ztotožnil s právním názorem žalovaného obsaženým v žalobou napadeném rozhodnutí. I Nejvyšší správní soud nad rámec nutného odůvodnění vyjadřuje svůj souhlas se závěrem žalovaného, že stěžovateli nehrozí v zemi původu zatčení a uvěznění z důvodu nenastoupení vojenské služby, neboť jak sám stěžovatel ve správním řízení uvedl, žije v ČR od svých 15 let a nebylo mu nikdy doručeno žádné předvolání k nástupu na vojenskou službu v Mongolsku. Navíc, i kdyby mu takový trest za nesplnění jeho zákonné povinnosti hrozil, upozornil žalovaný důvodně na ustálenou judikaturou správních soudů (k tomu srov. také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 10. 10. 2003, č. j. 2 Azs 15/2003 - 81, publikovaný pod č. 77/2004 Sb. NSS, a rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2004, č. j. 5 Azs 4/2004 – 49, dostupný na www.nssoud.cz), podle níž by tato samotná skutečnost nemohla být

považována za pronásledování z důvodů taxativně vymezených v § 12 písm. b) zákona o azylu. Naopak by tato skutečnost mohla být relevantní z hlediska možných důvodů pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. b) zákona o azylu; tedy bylo by třeba se podrobně zabývat tím, zda by takové zatčení a uvěznění nemohlo být považováno v podmínkách mongolského trestního systému za mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání. Ovšem vzhledem k tomu, že, jak již bylo vysvětleno, stěžovateli skutečné nebezpečí takového uvěznění z důvodu neabsolvování základní vojenské služby nehrozí, byly by takové úvahy v dané věci nadbytečné.

Pokud jde o námitku, podle níž se správní orgán v odůvodnění svého rozhodnutí nevypořádal se subjektivní složkou stěžovatelových obav z pronásledování, konstatuje Nejvyšší správní soud, že žalovaný se stěžovatelem tvrzenými důvody pro udělení azylu zabýval na stranách 3 až 5 svého rozhodnutí, přičemž své závěry řádně odůvodnil. Nejvyšší správní soud nespatřuje v daném případě žádný důvod k tomu, proč by měl žalovaný ve svém rozhodnutí samostatně rozebírat subjektivní stránku obav stěžovatele z pronásledování v zemi původu, jestliže je zřejmé, že tyto tvrzené obavy jsou neopodstatněné, a to rovněž případné obavy z tzv. pronásledování na kumulativním základě.

Pokud jde o námitky směřující proti neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu a proti neudělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu, upozorňuje Nejvyšší správní soud v prvé řadě na to, že ani tyto námitky stěžovatel v řízení před krajským soudem v konkrétně rovině neuplatnil, byť poukazoval na to, že má v České republice nejbližší příbuzné, z nichž někteří mají občanství ČR, a dále, že zde má přítelkyni, rovněž státní občanku ČR, s níž udržuje dlouhodobý vztah.

Nejvyšší správní soud dále poukazuje na ustálenou judikaturu k § 14 zákona o azylu, podle níž na udělení humanitárního azylu není právní nárok. Posouzení možných důvodů pro udělení humanitárního azylu je otázkou správního uvážení, které soud přezkoumává pouze v omezeném rozsahu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 10. 2003, č. j. 3 Azs 12/2003 - 38, www.nssoud.cz, rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2004, č. j. 5 Azs 47/2003 – 48, www.nssoud.cz). Míra volnosti žalovaného při zvažování důvodů pro udělení humanitárního azylu je limitována především zákazem libovůle, jenž pro orgány veřejné moci vyplývá z ústavně zakotvených náležitostí demokratického a právního státu (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, www.nssoud.cz).

Humanitární azyl lze udělit v případě hodném zvláštního zřetele a zpravidla nepřichází v úvahu tehdy, když tvrzení uvedená žadatelem o udělení mezinárodní ochrany je třeba zvažovat v rámci důvodů udělení azylu podle § 12 a § 13 zákona o azylu nebo důvodů udělení doplňkové ochrany podle § 14a a § 14b zákona o azylu. V již zmiňovaném rozsudku ze dne 11. 3. 2004, č. j. 2 Azs 8/2004 - 55, Nejvyšší správní soud uvedl: „*Smysl institutu humanitárního azylu lze spatřovat v tom, aby rozhodující správní orgán měl možnost azyl poskytnout i v situacích, na něž sice nedopadá žádná z kautel předpokládaných taxativními výčty ustanovení § 12 a § 13 zákona o azylu, ale v nichž by bylo přesto patrně „nehumánní“ azyl neposkytnout. (...) Správní orgán díky tomu může zareagovat nejen na varianty, jež byly předvídatelné v době přijímání zákona o azylu jako obvyklé důvody udělování humanitárního*

azylu – sem lze příkladmo zařadit například udělování humanitárního azylu osobám zvláště těžce postiženým či zvláště těžce nemocným; nebo osobám přicházejícím z oblastí postižených významnou humanitární katastrofou, ať už způsobenou lidskými či přírodními faktory – ale i na situace, jež předvídané či předvídatelné nebyly.“

Stěžovatel neuvedl v žádosti o udělení mezinárodní ochrany ani v dalším průběhu správního řízení žádné mimořádné okolnosti, které by bylo nutno zvážit z hlediska možného udělení humanitárního azylu. Za důvod pro udělení humanitárního azylu nelze považovat ani skutečnost, že má stěžovatel na území České republiky blízké rodinné příslušníky a také přítelkyni. Nejvyšší správní soud v této souvislosti poukazuje na skutkově obdobné případy, v nichž se vyjádřil k otázce, zda lze takové okolnosti podřadit pod důvody zvláštního zřetele hodné z hlediska možného udělení humanitárního azylu. V těchto případech Nejvyšší správní soud vyslovil stanovisko, že snaha o společné soužití s partnerem, případně s nejbližšími příbuznými jsou zcela jistě důvody pochopitelné, avšak nikoliv natolik závažné a naléhavé, aby bez přistoupení dalších okolností mohly být vnímány jako výjimečné, tedy zvláštního zřetele hodné ve smyslu § 14 zákona o azylu upravujícího udělení humanitárního azylu (srov. např. rozsudek ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 - 69, rozsudek ze dne 8. 4. 2004, č. j. 4 Azs 47/2004 - 60, rozsudek ze dne 21. 1. 2004, č. j. 4 Azs 47/2003 - 52, rozsudek ze dne 28. 7. 2005, č. j. 2 Azs 127/2005 - 58, usnesení ze dne 6. 2. 2008, č. j. 1 Azs 4/2008 – 54, všechna tato rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud dále nesouhlasí se stěžovatelem, že se žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí nevypořádal s otázkou, zda v daném případě nejsou dány důvody pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a odst. 1 a 2 písm. d) zákona o azylu vyplývající ze stěžovatelova práva na osobní a rodinný život podle čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Žalovaný se touto otázkou zabýval na straně 4 a 5 svého rozhodnutí, ovšem důvody pro udělení doplňkové ochrany pro existenci rodinných a osobních vazeb stěžovatele na území ČR neshledal. Nejvyšší správní soud se s tímto závěrem ztotožňuje. K tvrzenému rozporu vycestování stěžovatele s mezinárodními závazky dle § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu odkazuje Nejvyšší správní soud na svůj rozsudek ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 46/2008 – 71, www.nssoud.cz, v němž se mimo jiné uvádí:

„Je totiž v prvé řadě třeba rozlišovat důvody, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky ČR bylo samotné vycestování cizince [§ 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu a § 179 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“)], od důvodů, pro něž by v rozporu s mezinárodními závazky bylo až případné vyhoštění tohoto cizince. Samotná nutnost vycestovaní cizince do země původu při neudělení žádné z forem mezinárodní ochrany a za situace, kdy cizinci nesvědčí žádný jiný důvod k zákonnému pobytu na území ČR, totiž tomuto cizinci neznemožňuje, aby si po návratu do země původu nepožádal o některou z možných forem povolení k pobytu na území ČR dle zákona o pobytu cizinců. Naproti tomu se správním vyhoštěním je dle § 118 odst. 1 zákona o pobytu cizinců spojena vedle povinnosti vycestovat z území ČR vždy také doba, po kterou nelze cizinci vstup na toto území umožnit. Proto vedle případných důvodů znemožňujících vycestování cizince, které zakládají policii povinnost udělit cizinci vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území i přesto,

že je mu uděleno správní vyhoštění (§ 179 ve spojení s § 120a a § 33 odst. 3 zákona o pobytu cizinců), je v § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců uveden speciální důvod, pro který nelze rozhodnutí o správním vyhoštění vůbec vydat, a tím je právě situace, kdy by důsledkem správní vyhoštění (tedy fakticky dlouhodobého zákazu pobytu cizince na území ČR) byl nepřiměřený zásah do soukromého a rodinného života cizince. V takovém případě je však naopak cizinec povinen z území ČR vycestovat, neboť namísto správního vyhoštění je mu vystaven výjezdní příkaz (§ 118 odst. 2 zákona o pobytu cizinců), není však vyloučeno, aby následně požádal a v případě splnění zákonných podmínek také získal příslušné povolení k pobytu a mohl se tedy do ČR vrátit.

Z dikce § 119a odst. 2 zákona o pobytu cizinců vyplývá, že právě toto ustanovení primárně chrání práva cizince na soukromý a rodinný život vyplývající z čl. 8 Úmluvy, nikoliv ustanovení § 179 odst. 2 písm. d) zákona o pobytu cizinců, které upravuje důvod znemožňující vycestování cizince pro rozpor takového vycestování s mezinárodními závazky ČR, ani jemu svou dikcí odpovídající ustanovení § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, upravující obdobně formulovaný důvod udělení doplňkové ochrany, neboť je zřejmé, že obvykle právě jen dlouhodobý zákaz pobytu na území ČR může v některých případech dosáhnout intenzity nepřiměřeného zásahu do soukromého a rodinného života, který si cizinec za dobu svého pobytu na území ČR vytvořil. (...)

Při posuzování důvodů znemožňujících vycestování cizince by byl výjimkou z výše uvedených závěrů pouze případ, kdy by si stěžovatel vytvořil na území ČR takové rodinné či případně osobní vazby, že by nepřiměřeným zásahem do tohoto rodinného či soukromého života byla již nutnost pouhého vycestování z území ČR."

Nejvyšší správní soud má za to, že v případě stěžovatele se o takovou výjimečnou situaci, kdy by již nutnost pouhého vycestování z území ČR byla nepřiměřeným zásahem do jeho soukromého a rodinného života, nejedná. Záměr stěžovatele zůstat i po zrušení jeho povolení k trvalému pobytu na území ČR a sdílet zde život se svými rodinnými příslušníky a se svou přítelkyní musí stěžovatel řešit nikoliv za pomoci institutů zákona o azylu, ale zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, což také stěžovatel, jak vyplývá z jeho jednotlivých vyjádření, činí.

Konečně námitku, podle níž žalovaný nedostatečně zjistil skutkový stav věci, formuloval stěžovatel zcela obecně a nekonkrétně, proto postačí konstatování, že Nejvyšší správní soud shledal podklady, jež si žalovaný opatřil za účelem posouzení stěžovatelovy výpovědi ve správním řízení, dostatečnými. Námitka, podle níž žalovaný nezjistil všechny okolnosti důležité pro ochranu veřejného zájmu, není Nejvyššímu správnímu soudu srozumitelná, neboť není zřejmé, jaký veřejný zájem má stěžovatel v daném případě na mysli.

S ohledem na uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že jeho ustálená a vnitřně jednotná judikatura poskytuje dostatečnou odpověď na námitky obsažené v kasační stížnosti a krajský soud se *prima facie* v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu předmětných ustanovení podaného v citovaných rozhodnutích. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný z výše vymezených důvodů pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Nejvyšší správní soud tedy konstatuje, že kasační stížnost svým

významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, shledal ji proto ve smyslu § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 3 ve spojení s § 120 s. ř. s., z nichž vyplývá, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, pokud byla kasační stížnost odmítnuta.

Stěžovateli byl v řízení o kasační stížnosti Nejvyšším správním soudem ustanoven zástupcem advokát JUDr. Jiří Hrachovec, v takovém případě hradí podle § 35 odst. 8 s. ř. s. odměnu advokáta za zastupování a jeho hotové výdaje stát. Ustanovený advokát ovšem kasační stížnost stěžovatele nedoplnil, ani nedoložil, že by pro stěžovatele učinil jakýkoli jiný úkon právní služby, proto mu Nejvyšší správní soud odměnu ani náhradu hotových výdajů za zastupování v řízení o kasační stížnosti nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 30. října 2012

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu